

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

מ א מ ר
י"ד שבט ה'תשי"א

מכבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א
ש נ י א ו ר ס א ה ן
מליובאוויטש

הוצאה שמינית

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ארבעים ושבע לבריאה

Basi LeGani 5711

באתי לגני
Basi LeGani

The Last Chassidic Discourse
by the Previous Lubavitcher Rebbe
Rabbi Yosef Y. Schneersohn נ"ע
Yud Shevat 5710 (תשי"י; 1950)

and

The First Chassidic Discourse
by the Lubavitcher Rebbe
Rabbi Menachem M. Schneerson שליט"א
Yud Shevat 5711 (תשי"א; 1951)

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway
Brooklyn, New York 11213

5750 • 1990

ה' תהא שנת נסים

בזה הננו מוצאים לאור מאמר מכ"ק אדמו"ר שליט"א - ד"ה באתי
לגני, שנאמר בעת התועדות, יו"ד שבט, ה'תשי"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הגיה המאמר הזה - שנרשם ע"י אחד
השומעים - והוסיף בו ציונים והערות הבאים בשולי הגליון.

ועד להפצת חסידות

יא ניסן, ה'תשי"א, ברוקלין, נ.י.

IN LOVING MEMORY OF
Horav **Schneur Zalman Halevi** ע"ה
ben Horav **Yitzchok Elchonon Halevi** ש"ד
Shagalov
Passed away on 21 Tamuz, 5766
Reb **Dovid Asniel** ben Reb **Eliyahu** ע"ה
Ekman
Passed away on 5 Sivan - Erev Shavuot, 5765
Mrs. **Devora Rivka** bas Reb **Yosef Eliezer** ע"ה
Marenburg
Passed away on the second day
of Rosh Chodesh Adar, 5766
Reb **Yitzchok Moshe** (Ian)
ben Reb **Dovid Asniel** ע"ה
Ekman (Santiago, Chile)
Passed away on the 24th day of Shevat, 5769
ת. נ. צ. ב. ה.
AND IN HONOR OF
Mrs. **Esther Shaindel** bas **Fraidel Chedva** תחיל'
Shagalov
DEDICATED BY
Rabbi & Mrs. **Yosef Y. and Gittel Rochel** שיחיו
Shagalov

Reprinted with permission by:
Moshiach Awareness Center,
a Project of:
Enlightenment For The Blind, Inc.
602 North Orange Drive.
Los Angeles, CA 90036
Tel.: (323) 934-7095 * Fax: (323) 934-7092

<http://www.torah4blind.org>
e-mail: yys@torah4blind.org

Rabbi Yosef Y. Shagalov,
Executive Director

Printed in the U.S.A.

IN LOVING MEMORY OF MY DEAR FATHER

Reb **Shmuel** ben Reb **Moshe** ע"ה

Plotkin

Passed away, on 29 Tevet, 5740

ת. נ. צ. ב. ה.

*

DEDICATED BY HIS DAUGHTER

Mrs. **Masha (Marsha) Shulamis** תחיל' **Alperin**
and family שיחיו

הוכן לדפוס ע"י
יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל
דפי המאמר
באדיבות "ועד להפצת שיחות"

בס"ד, יו"ד שבט, תשי"א

כותב כ"ק מו"ח אדמו"ר, במאמרו ליום הסתלקותו, יו"ד שבט תשי"א:

באתי לגני אחותי כלה, ואי' במד"ר (במקומו) לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה. עכ"ל. ולהבין דיוק הלשון עיקר שכינה, הנה בפני' שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר הוקן שנק' שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת, מלשון ושכנתי בתוכם, שהוא ראשית התגלות אוא"ס. והנה ממה שכותב שראשית התגלות אוא"ס נק' בשם שכינה, מובן מזה שענין שכינה הוא למעלה מעלה מאצי' ג"כ, גם בבחי' האור שלפני הצמצום, שהרי ראשית ההתגלות הוא באור א"ס שלפני הצמצום, וכמוש"כ כ"ק אדמו"ר האמצעי' כי הארת הקו וחוט לגבי עצמיות אוא"ס נק' בשם שכינה. כי ענין שכינה הוא בכל מקום לפני ענינו. לגבי אצי' הנה המל' נק' בשם שכינה. וגם בזה מה שמל' דאצי' נק' שכינה מבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ שזהו דוקא כמו שנעשית בחי' עתיק לעולם הבריאה, אבל בהיותה באצי' היא מיוחדת עמהם (עם הספירות דאצי') ולא שייך לשון שכינה, ומ"מ אי"ז סותר למ"ש לעיל שהקו נק' בשם שכינה, כי שכינה שנאמר בדרוז"ל היינו מל' דאצי', ואף גם זאת רק כשנעשית בחי' עתיק לבריאה דוקא, אבל בשרשה, היינו כמו שהוא לגבי אוא"ס, הנה גם הקו נק' בשם שכינה. ואחד הטעמים מה שהקו נק' בשם שכינה לגבי אוא"ס, כתב כ"ק אדמו"ר מהר"ש"י לפי שהקו כוונת המשכתו בשביל שיתלבש בעולמות ונש"י, ולכן הנה גם בראשיתו נק' בשם שכינה. ולמעלה יותר שכינה בשרשו הראשון למעלה מהצמצום, מבאר כ"ק אדמו"ר נ"ע שגילוי האור כמו שהוא לפה"צ, נק' בשם שכינה. שבכללות האור שלפני הצמצום יש בו ג' מדריגות, עצם האור והתפשטות האור, ובהתפשטות האור ב' מדריגות גילוי האור כמו שהוא לעצמו שזהו מקור אור הסובב, וגילוי האור לעצמו

באתי לגני

Basi LeGani

•

The Last Chassidic Discourse
by the Previous Lubavitcher Rebbe
Rabbi Yosef Y. Schneerson
Yud Shevat 5710 (תשי"א; 1950)

Based on a Translation by Rabbi Eliyahu Touger

The First Chassidic Discourse
by the Lubavitcher Rebbe
Rabbi Menachem M. Schneerson שליט"א
Yud Shevat 5711 (תשי"א; 1951)

Based on a Translation by Rabbi Sholom B. Wineberg

•

Edited by Uri Kaploun

א) בתניא פמ"א ופנ"ב.

ב) בביאור ע"פ הוי" לי בעוזרי (הובא בד"ה וככה הגדול פכ"ז) נדפס באוה"ת האוניו

ע' א'תכג.

ג) בלקו"ת שה"ש ביאור דשחורה אני רפ"ב.

ד) בד"ה וככה שם.

ה) המשך רס"ו ד"ה קדש ישראל. ועייג"כ ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרצ"ט.

השייך להעולמות שזהו מקור אור הממלא, וגילוי האור הזה נק' בשם שכינה. ואף שהוא לפני הצמצום וא"א שיהי' מקור לעולמות, שלכן הוצרך להיות הצמצום, וצמצום הראשון שהוא בבחי' סילוק דוקא, מ"מ נק' בשם שכינה. וזהו דיוק הלשון עיקר שכינה בתחתונים היתה, היינו שגילוי השכינה בתחתונים, הוא לא השכינה כמו שהוא לגבי אצי', היינו מל', גם לא כמו שהוא לגבי אוא"ס, היינו הקו, כ"א עיקר ופנימיות השכינה היתה בתחתונים דוקא, כי האור¹ שנתלבש בעולמות ה"ה בא בסדר והדרגה. ולמעלה מאיר בגילוי יותר, וכל מה שנמשך ומשתלשל מתמעט האור. וכן הוא בכלל באור דסדר השתלשלות. ואף שקודם החטא הי' גם למטה האור בגילוי, מ"מ הי' גם אז גילוי האור יותר למעלה. וכמארוז"לי² נטה ימינו וברא שמים נטה שמאלו וברא ארץ. אלא הכוונה על האור שלמעלה מעולמות, עיקר שכינה.

ב) והנה זה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, מבואר מהמדרש דתחתונים קאי על עוה"ז הגשמי, וכמו שמבאר דע"י חטא עה"ד נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וע"י מתן תורה על הר סיני באתי לגני לגנוני. ועיקר הסילוק שנעשה ע"י החטא הוא בחטא עה"ד דוקא. וכמו שבענין החטא, הרי עיקר החטאים הי' חטא עה"ד, שהרי ע"י חטא עה"ד הי' נתינת מקום לשאר החטאים, וחטא עה"ד הי' סיבה וגורם להחטאים דקין ואנוש וכו', כמו"כ הוא בפעולת החטא, דהסילוק שנעשה ע"י החטא הנה עיקר הסילוק הוא מה שנסתלק ע"י חטא עה"ד מעוה"ז התחתון דוקא. דכשם שעיקר שכינה בתחתונים הוא בעוה"ז דוקא, הנה כמו"כ הוא בהסילוק דעיקר הסילוק הוא מה שנסתלקה מהארץ דוקא, שזה נעשה ע"י חטא עה"ד, שע"ז נסתלקה השכינה מארץ לרקיע, וזהו ג"כ הטעם שאינו מצרף (בהמאמר) חטא עה"ד עם החטאים דקין ואנוש וחושב זה בפ"ע, לפי שבהחטאים דקין ואנוש נסתלקה השכינה מרקיע לרקיע, מה שאין כן בחטא עה"ד שנסתלקה מארץ לרקיע, שלבד זאת שהסילוק מהארץ, זה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין הסילוק.

(וממשיך במאמר) ואח"כ עמדו ז' צדיקים והורידו את השכינה למטה, אברהם זכה והוריד את השכינה מרקיע ז' לו' כו'

(1) בארוכה בד"ה איכה פ' דברים, עת"ר.
(2) ראה פדר"א פי"ח. זח"א ל, א. זח"ב כ, א. לו, א. פה, ב.

(ומקצר בזה ומסיים) עד כי משה שהוא השביעי (וכל השביעין חביבין) הורידו למטה בארץ. דעיקר ענין ההמשכה הוא ע"י משה, שהרי משה דוקא הורידו למטה בארץ, דכשם שבענין הסילוק מלמטלמ"ע הרי העיקר הוא בחטא עה"ד שנסתלק מהארץ כנ"ל, הנה כמו"כ הוא בענין ההמשכה מלמעלה למטה, עיקר ענין ההמשכה הוא למטה בארץ דוקא, דלבד זאת שההמשכה למטה בעיקר נוגע לנו, הנה זהו גם עיקר ענין ההמשכה. וזה נעשה ע"י משה דוקא. והטעם לזה מבאר בהמאמר במוסגר, כי כל השביעין חביבין.

ג) **והנה** מלשון רז"ל וכל השביעין חביבין ולא כל החביבין שביעין, מוכח מזה שעיקר המעלה הוא זה שהוא שביעי, ומפני זה שהוא שביעי מצד זה הוא חביבותו, היינו שחביבותו אינו מצד ענין התלוי בבחירתו רצונו ועבודתו, כ"א בזה שהוא שביעי, שזה בא מצד התולדה, ובכ"ז הנה כל השביעין חביבין. ולכן זכה משה שניתנה תורה על ידו. והנה ביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר (בתחילת בואו לאמריקה) שגם בענין דהשביעין חביבין ניכר מעלת הראשון, שהרי כל ענין שביעי הוא שהוא שביעי לראשון. וביאר אז מעלתו של הראשון שזהו אברהם אבינו, מפני עבודתו, ושהיתה עבודתו במס"נ. ואינו מסתפק בזה עדיין, ומוסיף עוד (אף דלכאורה אי"ז נוגע שם לגוף הענין) דאופן המסירת נפש שלו הי' שלא חיפש מס"נ, שזהו הפרש בין המס"נ דאברהם אבינו להמס"נ דר"ע, דהמס"נ דר"ע הי' וואָס ער האָט געזוכט מס"נ, מתי יבוא לידי ואקיימנו, משא"כ באברהם הנה המס"נ שלו הי' בדרך אגב. דאברהם ידע שעיקר העבודה הוא כמ"ש ויקרא שם בשם הוי' אל עולם, א"ת ויקרא אלא ויקריא, אָז יענער זאָל אויך שרייען, ואם נצרך לזה בדרך אגב מס"נ, הנה גם זה ישנו. וכ"כ גדלה מעלת עבודתו והמס"נ שלו, עד אשר גם משה מה שזכה שניתנה תורה על ידו הוא מטעם כי השביעין חביבין, שהוא שביעי לראשון. והקב"ה א"ל (למשה) במקום גדולים (אברהם) אל תעמוד. והנה אף כי גדלה חביבות השביעי ואין זה בא לא ע"י בחירה ולא ע"י עבודה, כי אם פאָרטיקערהייט מצד התולדה, מ"מ אין בזה הגבלה שנאמר שנפלאות הוא, ואינו שייך אלא ליחידי סגולה, כ"א ע"ד שמבואר בתנא דב"א (פ"ט ופכ"ה) ומובא בדא"ה שכל ישראל ואפי' עבד

(ז) סד"ה החדש הזה לכם, ה'ש"ת.

The following *maamar*, which amplified ch. 1 of the preceding *maamar*, was delivered by the Rebbe *Shlita* on *Yud Shvat 5711 (1951)* in honor of the first *yahrzeit* of the Previous Rebbe, the Rebbe Rayatz נ"ע.

Basi LeGani, 5711

1.

My father-in-law, the Rebbe, of blessed memory, writes as follows in the *maamar* that he released for the day of his passing, the tenth of Shvat, 5710:

"I have come into My garden, My sister, My bride."

Midrash Rabbah (on this verse) observes that the word used is not לָגַן [which would mean "to the garden"], but לגני [which means "to My garden"] — and this implies לגנוני [which means "to My bridal chamber." The Divine Presence is thus saying:] "I have come into My bridal chamber, into the place in which My essence was originally revealed."

The *Midrash* continues: "...for the essence of the *Shechinah* was originally apparent in this lowly world."

Let us understand why the *Midrash* uses the expression "the essence of the *Shechinah*." Discussing the meaning of [the level of Divinity termed] *Shechinah*, the Alter Rebbe explains that the Divine Presence is thus named "because it dwells and is en clothed [in all worlds],"...as in the Scriptural phrase, ושכנתי בתוכם — 'that I may dwell within them,'¹ for [the *Shechinah*] is the initial revelation of the [infinite] *Ein Sof*-light."²

1. [Shmos 25:8. N.B. Most of the source references that appeared in the previous *maamar* have not been repeated here.]

2. *Tanya*, chs. 41, 52.

From the Alter Rebbe's statement that "the initial revelation of the [infinite] *Ein Sof*-light" is called *Shechinah*, we understand that the *Shechinah* transcends by far even [the loftiest of the Four Worlds, the World of] *Atzilus*, [and that the *Shechinah* is to be found] even in the Divine light that precedes the [initial self-imposed contraction of Divine revelation that is known as the] *tzimtzum*, for revelation first occurs in the [infinite] *Ein Sof*-light that precedes the *tzimtzum*.

As the Mittlerer Rebbe writes: "The luminescence of the *Kav* and *Chut* [i.e., the narrow band of Divine illumination that shone forth following the *tzimtzum*] in relation to the essence of the *Ein Sof*-light is termed *Shechinah*."³ For the meaning of the term *Shechinah* varies according to the spiritual level of its context. In relation to *Atzilus*, [for example,] it is *Malchus* [lit., "sovereignty", the lowest of the Supernal *Sefiros*,] that is termed *Shechinah*.

Even with regard to this use of the term, the *Tzemach Tzedek* explains that it applies only when *Malchus* becomes the level of *Atik* [i.e., when it serves as the fountainhead] for the World of *Beriah*. However, when *Malchus* is still in *Atzilus* it is united with them (i.e., with the *Sefiros* of *Atzilus*), and the term *Shechinah* cannot be applied to it.⁴

Nevertheless, this does not contradict the earlier statement that [even so lofty a level as] the *kav* [which is spiritually superior by far to *Atzilus*] is termed *Shechinah*, for the term *Shechinah* as used by our Sages refers to the level of *Malchus* of *Atzilus*, and even then, only insofar as it becomes the level of *Atik* for the World of *Beriah*. In its source, however, i.e., in the state in which it exists in relation to the *Ein Sof*-light, even the *kav* is termed *Shechinah*.

The Rebbe Maharash writes that one of the reasons why the *kav* is called *Shechinah* in relation to the *Ein Sof*-light, is

ואפי' שפחה^ה יכולים להגיע להשראת רוה"ק, וכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב. אלא שמ"מ דארפמען ניט זיין גענארט ביי זיך, וצריך לידע אשר במקום גדולים אל תעמוד. וכל מעלת השביעי הוא שהוא שביעי לראשון אז ער קען דורכפיהרן עבודת ושליחות הראשון דאל תקרא ויקרא אלא ויקריא. וזהו החביבות דהשביעי שהוא הממשיך השכינה, ולא עוד אלא שממשיך עיקר השכינה. ועוד יותר שממשיך בתחתונים.

והנה זה תובעים מכאו"א מאתנו דור השביעי, דכל השביעין חביבין, דעם היות שזה שאנחנו בדור השביעי הוא לא עפ"י בחירתנו ולא ע"י עבודתנו, ובכמה ענינים אפשר שלא כפי רצוננו, מ"מ הנה כל השביעין חביבין, שנמצאים אנחנו בעיקבתא דמשיחא, בסיומא דעקבתא, והעבודה - לגמור המשכת השכינה, ולא רק שכינה כ"א עיקר שכינה, ובתחתונים דוקא.

ד) והנה אחרי שמבאר בהמאמר דעיקר שכינה בתחתונים היתה וגם אח"כ המשיכה משה (השביעי) לארץ דוקא אומר: ועיקר גילוי אלקות ה' בבית המקדש (ומביא ע"ז הפסוק) דכתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א מישראל, וזהו (ג"כ מש"כ) צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי' צדיקים יירשו ארץ שהוא ג"ע, מפני שהם משכינים (היינו ממשיכים) בחינת שוכן עד מרום וקדוש (הענין הזה דשוכן עד אינו מבאר בהמאמר, ומבואר הוא בלקו"ת עפ"י מאמר הזהר) שיהי' בגילוי למטה, וזהו באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרו בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה. והענין הוא (ביאור הענין להבין מפני מה היתה עיקר שכינה בתחתונים דוקא) דהנה תכלית הכוונה בבריאת והשתלשלות העולמות, דנתאוה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים.

והנה רבינו הזקן מבאר בזה^ה אשר תכלית השתלשלות העולמות וירידתם אינו בשביל עולמות העליונים, הואיל ולהם ירידה

(ח) בתדב"א פ"ט איתא דאפילו עו"ז. ולכאורה קשה מב"ב (טו, ב) דמוכח שם דלכו"ע אין שכינה שורה על עו"ז. ועיי"ש בחדא"ג ובמה שציין שם. ועיין אגרת תימן להרמב"ם דמשמע דאפ"ל נביא גם מעו"ז. וצ"ע.
(ט) בתניא פל"ו.

3. In his commentary on the verse, *Havayah Li Beozrai* (cited in the *maamar* known as *VeKachah HaGadol*, ch. 27), which appears in *Or HaTorah, Parshas Haazinu*, p. 1823.

4. *Likkutei Torah, Shir HaShirim*, the *Biur* on the *maamar* that begins *Shechorah Ani*, beginning of ch. 2.

מאור פניו ית', וא"ל שהכוונה הוא בשביל הירידה. דהנה ידוע דהבריאה הוא רק בכח העצמות, וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו ותייהי אשר מהותו ועצמותו שמציאותו הוא מעצמותו ואין לו עילה קודמת ח"ו, הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש. היינו שההתהוות אינה מהגילויים כי אם מהעצמות, וא"כ א"א לומר שתכלית ההתהוות היא בשביל עולמות העליונים, שהרי גם עולם האצ"י הוא גילויי העולם וא"כ זהו ירידה מאור פניו ית', כי כשהיו אורות האצ"י בהעלם היו במדרג גבוה הרבה יותר. ועוד שכיון שזהו רק גילויים הרי א"ל שהעצמות הוא בשביל גילויים, אלא שהתכלית הוא עוה"ז התחתון. וכמ"ש אדמו"ר האמצעי בפ' זו"י (פ' בשלח) בענין ההפרש בין עולמות העליונים לעוה"ז, דבעוה"ז נרגש שמציאותו מעצמותו (וכמבואר בהמשך דר"ה דהאי שתא, ההפרש בין נברא ואור, דאור הוא רא"י על המאור, דכשאנו רואים אור, האור עצמו מראה ומגלה שיש מאור, משא"כ יש הנברא הנה לא זו בלבד שאינו מגלה בורא, אלא עוד זאת שהוא מעלים ומסתיר על זה, ואדרבה נרגש שמציאותו מעצמותו (אלא שמצד השכל מוכרח שאינו כן)). ואף שזהו רק בהרגשתו, מ"מ הנה זה גופא שיהי' נדמה עכ"פ שמציאותו מעצמותו זהו מפני ששרשו מהעצמות שמציאותו מעצמותו. נמצא מובן שהכוונה בהבריאה וההשתלשלות אינה בשביל עולמות העליונים שענינם גילויים, כ"א הכוונה הוא עוה"ז התחתון, שנדמה לו שאינו גילויי כ"א עצמי, היינו מציאותו מעצמותו, וע"י העבודה בו, ע"י אתכפיא ואתהפכא, נתגלה העצמות, בשבילו הי' בריאת והשתלשלות העולמות.

ה) **והנה** לא מיבעי להשיטה שמביא אדמו"ר הצ"צ"א שגם הכלים דאצ"י הוא גילויי העולם, דלשיטה זו הרי בודאי אין הכוונה בשביל האצ"י כי הרי זה ירידה ורק גילויים, אלא גם להשיטה השני שמביא שם שהכלים הם בריאה יש מאין, הנה מבואר בכ"מ שמה שאנו אומרים שהכלים הם בריאה יש מאין אין הכוונה יש מאין ממש, כ"א זהו דוקא לגבי האור, מפני ששורש הכלים מהרשימה שהיא בחי' העולם ולכן

that the *kav* is drawn down in order to become encloded in the worlds and in Jewish souls. It is therefore termed *Shechinah* even at its outset.⁵

The Rebbe Rashab explains that on an even higher level the first source of *Shechinah* precedes the *tzimtzum*, for the revelation of Divine light prior to the *tzimtzum* is termed *Shechinah*.⁶

In general, there are three levels of G-dly illumination that precede the *tzimtzum*: [(a)] the *essence* of the [Divine] light (*etzem haor*), and [(b) and (c)] the two sub-categories within its *diffusion* (*hisphashtus haor*). The first of these is the revelation of light insofar as it is revealed for G-d Himself, this revelation being the source of the light of *sovev kol almin* [the light that transcends (lit.: "encompasses") all worlds]; the second is the revelation of light as revealed for Himself that bears a relation to the *worlds*, this revelation being the source of the light of *memaleh kol almin* [the light that is *immanent* in all worlds]. It is this [latter] illumination that is termed *Shechinah*.

Although this light precedes *tzimtzum* and thus cannot possibly serve as a source for [the creation of] worlds — for which reason it was necessary that there be *tzimtzum* [in the first place] — and, moreover, this first *tzimtzum* was [not a mere diminution of Divine light, but] an act of withdrawal, nevertheless, this [latter level of illumination] is termed *Shechinah*.

We may now appreciate the precise wording of the *Midrash*, which taught that "the *essence* of the *Shechinah* was originally found in this lowly world." It informs us that the revelation of the *Shechinah* in this world is not of the level of *Malchus*, i.e., the *Shechinah* in relation to *Atzilus*, nor is it the level of the *kav*, i.e., the *Shechinah* in relation to the *Ein Sof*-light; rather, what was present specifically in this lowly world was the essential and innermost degree [i.e., the most transcendental and consequently non-manifest degree] of *Shechinah*.

י) בביאורי הזהר בשלח ד"ה כגונא דלעילא קרוב לסופו.

יא) בדרוש ג' שיטות (נדפס בסוף ספהמ"צ להצ"צ ח"ב*). ועיין ד"ה וידבר אלקים אכה"ד תרס"ד. הגהות לד"ה פתח אלי' שבתו"א - תרנ"ח. ד"ה אדם כי יקריב תרס"ו.

(* ובאוה"ת - ענינים ע' רנה ואילך.

5. The above-quoted *maamar* beginning *VeKachah*, *loc. cit.*

6. *Hemshech* 5666, the *maamar* beginning *Kadesh Yisroel*: see also the *maamar* beginning *Vaydaber Elokim Es Kol HaDevarim*, 5699.

[The reason why the *Midrash* must refer to the essential level of *Shechinah* is as follows:] For the [Divine] illumination⁷ clothed within the worlds descends in an orderly and progressive manner, so that the loftier the world, the greater the degree of illumination; the lower the world within the progressive chain of descent [of worlds], the lesser the illumination. This is generally so regarding the illumination found within progressively descending levels. [Consequently, with regard to the lower levels of *Shechinah*, i.e., the illumination clothed within the worlds, this revelation is found to a greater degree in the higher worlds than in this physical world.] Although it is true that before the sin [of the “Tree of Knowledge”] the illumination was revealed in this world as well, nevertheless, even then the illumination was revealed to a greater extent in the higher worlds. In the words of our Sages, “He extended His right hand and created heaven; He extended His left hand and created earth.”⁸ We must perforce say that the above statement [that “the essence of the *Shechinah* was originally found in this lowly world”] refers to the [Divine] illumination that *transcends* all worlds; this is what is meant by the *essence* of the *Shechinah*.

גם מציאותן הוא באופן שמקורם בעולם, ולכן לגבי האור הם כמו בריאה יש מאין, אבל לגבי הרשימה הם גילויי העולם, א"כ מובן דאין הכוונה עולמות העליונים כ"א העבודה בעוה"ז דאתכפיא ואתהפכא. ואף שעכשיו הנה ע"י עשיית המצוות מוסיפים אורות באצ"י, וא"כ איך אנו אומרים שגם עכשיו עיקר הכוונה העוה"ז דוקא, הנה ע"ז מבאר אדמו"ר מהר"ש"י שאורות אלו באצ"י הם שם כמונחים בקופסא, כי אינם בשביל אצ"י, כי אם לצורך עולם התחתון ואינם מתגלים באצ"י. וזהו מה שמבאר אדמו"ר נ"ע"י בענין מה שאא"ל שהכוונה הוא בשביל עולמות העליונים הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית', שהפי' בזה הוא דעולמות עליונים ענינם גילויים שזהו ירידה וגם שהעצמות מובדל מענין הגילויים, אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון, שכך עלה ברצונו ית' להיות נח"ר לפניו ית' כד אתכפיא סט"א ואתהפכא חשוכא לנהורא, וכמו שמבאר בהמאמר, שכל העבודה הוא להפוך השטות דלעו"ז לשטות דקדושה, ועי"ז נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני, ועי"ז ממשיכים שיהי' לו ית' דירה בתחתונים, וכמו הדירה הרי האדם דר בה בכל עצמותו ומהותו, הנה כמו"כ הוא בתחתונים שהם דירה לו ית', הכוונה שממשיכים לא רק גילויים כ"א נמצא בהם עצמות א"ס ב"ה. וזהו תכלית בריאת והשתלשלות העולמות.

ו) **והנה** בסיום המאמר מבאר, אשר להיות כי מה שעיקר שכינה בתחתונים, הנה עיקר הגילוי מזה הי' בבית המקדש, הנה זהו הטעם שהמשכן הי' מעצי שטים דוקא, מפני שהכוונה הוא להפוך השטות דלעו"ז און דעם קאך פון נפש הבהמית לשטות דקדושה, וכמארו"ל אהני ל"י שטותי לסבא, עבודה ובטול שלמעלה מטעם ודעת. והנה כל הענינים שתבע מאתנו כ"ק מו"ח אדמו"ר וכמו"כ שאר הנשיאים קיימו זה בעצמם, והוא ע"ד דרו"ל עה"פ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל מה שהוא עושה הוא אומר לישראל לעשות ולשמור"י, וכן מה שהוא מצווה

יב) בד"ה פזר נתן תרמ"ב. ועיין הגהה שני' בתניא פ"מ. ד"ה ארדה נא, תרנ"ה.

יג) ד"ה מצותה משתשקע, תרע"ח. ועייג"כ ד"ה ארדה נא, תרנ"ה.

יד) שמות רבה פ"ל, ט. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג. - וזהו אתדל"ע שקדמה לאתדל"ת, קדשנו במצותיו ואח"כ כל השונה כו' הקב"ה שונה כנגדו, ציצית שלמטה מעוררים ציצית שלמעלה בתוס' אורות וכו', באתדל"ת אתדל"ע. וזהו מש"כ בפנים וכן מה שהוא כו'. ועיין תו"א ביאור לד"ה כי עמך מקו"ח, ובכ"מ.

7. See at length the *maamar* beginning *Eichah, Parshas Devarim*, 5670.

8. See *Pirkei deRabbi Eliezer*, ch. 18; *Zohar* I, 30a; II, 20a, 37a, 85b.

לישראל הוא עושה, ועד"ז הוא בהוראות נשיאינו שמה שתבעו מהמקושרים ושייכים אליהם הנה הם בעצמם קיימו ועשו כן. ומה שגילו לנו שקיימו זה, הוא כדי שיהי' לנו יותר נקל לקיימם. וכמו בהענין דאהבת ישראל שיש בוה כמה וכמה סיפורים מכא"א מהנשיאים. ולדוגמא מכ"ק אדמו"ר הוקן שהפסיק בתפילתו והלך וקצץ עצים ובישל מרק והאכיל בעצמו לילדת, מפני שלא היו אנשים שם בבית. מכ"ק אדמו"ר האמצעי, איך שנכנס אליו אחד ליחידות והתאונן על הענינים שאברכים מתאוננים עליהם. וגלה אדהאמ"צ את זרועו וא"ל הלא תראה שצפד עורי על עצמי גו' וכ"ז הוא מהח"נ שלך. אשר מובן הפלאת ורוממות מעלת כ"ק אדמו"ר האמצעי בכלל ובפרט מאלו ששייכים לענינים כאלו, ומ"מ הי' ההתקשרות עמהם כל כך עד שמצד הענינים שלהם שהיו שלא כדבעי למהוי, פעל עליו חלישות הבריאות ביותר, עד שצפד עורו על עצמו. מכ"ק אדמו"ר הצ"צ, איך שהלך קודם התפלה ללות גמ"ח לאיש פשוט שהי' נוגע לו בפרנסתו. מכ"ק אדמו"ר מהר"ש, שפעם"י נסע ביחוד מקוהארט לפאריז ונפגש שם עם אברך אחד ואמר לו: יונגערמאן יין נסך איז מטמטם המוח והלב, זיי א' איד. והלך האברך לביתו, ולא שקט עד שבא לכ"ק אדמו"ר מהר"ש, חזר בתשובה ויצאה ממנו משפחת יראים וחרדים. אשר ידוע שאצל כ"ק אדמו"ר מהר"ש הי' הזמן יקר במאד, עד שגם אמירת החסידות הי' בקיצור, ובזמנים ידועים הנה בשעה השמינית בבוקר הי' כבר אחרי התפלה, ובכ"ז נסע נסיעה רחוקה ושהה שם משך זמן בשביל אברך כו'. מכ"ק אדמו"ר נ"ע בתחילת נשיאותו, אשר גזרו אז גזירה חדשה והי' צריך לנסוע ע"ד זה למוסקבה. ואמר לו אחיו הגדול הרז"א נ"ע, הזמן יקר אצלך ואין אתה יודע היטב שפת המדינה (הרז"א הי' מלומד בשפות) וגם אתה צריך לחפש היכרות, ולכן אסע בענין זה כפי הוראותיך. אבל כ"ק אדמו"ר נ"ע לא הסכים ע"ז ונסע בעצמו והצליח. וכן ישנם כמה סיפורים מכ"ק מו"ח אדמו"ר אודות השתדלותו לעשות טובה ואפילו לאיש פרטי, ברוחניות או בגשמיות. והנה את עצמו ע"ז, לא רק הגשמיות שלו כ"א גם הרוחניות שלו, אף שזה שהי' מטיב עמו הנה לא זו בלבד שלא הי' כלל בסוג של חברך בתורה ומצות אלא שהי' שלא בערכו כלל.

2.

It is evident that when the [above-mentioned] *Midrash* says that "the essence of the *Shechinah* was originally found in this lowly world," it refers to this physical world; indeed, the *Midrash* goes on to explain that through the sin of the "Tree of Knowledge" the *Shechinah* departed from earth to heaven, and by giving the Torah on Mt. Sinai G-d "returned to [His] garden — to [His] bridal chamber."

Just as the sin itself of the "Tree of Knowledge" made possible sin in general, for it precipitated and brought about the sins of Cain and Enosh as well as later sins, so too, with regard to the effect of sin, which is the banishment of the Divine Presence: it was the sin of the "Tree of Knowledge" that was responsible for the most significant stage in the departure of the *Shechinah* — its ascent specifically from this physical world. For just as "the essence of the *Shechinah* was originally found in this lowly world," i.e., in this physical world, so too, the most significant stage in its departure was specifically the move from this world to heaven — and this move was brought about by the sin of the "Tree of Knowledge."

This also explains why [the Rebbe, of blessed memory] does not include the sin of the "Tree of Knowledge" together with the other sins [that caused the further departure of the *Shechinah*], but lists it separately. For the sins of Cain and Enosh [as well as the later sins] caused the *Shechinah* to depart from one heaven to the next, whereas the sin of the "Tree of Knowledge" caused its departure from earth to heaven. Apart from the fact that this stage in the distancing of the Divine is the one that most affects us [in this world], this stage is also [objectively] the most significant.

[The Rebbe, of blessed memory] continues his discourse [by quoting the conclusion of the *Midrash*]:

"Thereafter, seven *tzaddikim* arose whose divine service drew the Divine Presence down once more into

(10) ס' התולדות מהר"ש ע' עז בארוכה.

this world below. Through the merit of Avraham the *Shechinah* was brought down from the seventh heaven to the sixth....” (And after abridging the continuation of the *Midrash* the Rebbe concludes:) “...until, Moshe, the seventh of these *tzaddikim* (and ‘all those who are seventh are cherished’), drew the revelation of the *Shechinah* down once again into this world below.”

The main step in the drawing down [of the *Shechinah*] was thus taken by Moshe, for it was he who returned the *Shechinah* to this world. Just as the principal stage in its withdrawal and ascent was the departure from this world caused by the sin of the “Tree of Knowledge,” so too, the principal stage in the descent and return of the *Shechinah* was accomplished when it was drawn down into this world. Apart from the fact that this stage in the drawing down of the Divine is the one that most affects us [in this world], this stage is also [objectively] the most significant. And it was specifically through Moshe that the *Shechinah* was drawn down, the reason being — as explained parenthetically in the *maamar*, that “all those who are seventh are cherished.”

זו והנה ע"י אתכפיא ואתהפכא לשטות דקדושה עי"ז ממלאים כוונת הבריאה, שהיא להיות לו ית' דירה בתחתונים, וזה שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה בתחתונים, באתי לגני, הוא במדריגה יותר נעלית מקודם החטא. דכמו בסותר בנין הקודם ע"מ לבנות, הרי פשיטא שבנין החדש צ"ל במדרי" יותר נעלית מבנין הקודם, כמו"כ מוכרח לומר שע"י אתכפיא ואתהפכא נעשית דירה במדריגה יותר נעלית, וכמבואר בהמאמר דע"י דאתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, היינו האור שהוא בכולהו עלמין בשוה. ואף שהלשון בהמאמר הוא אור הסובב כ"ע, מ"מ אי אפשר לומר שהכוונה הוא שנמשך אור שהוא בגדר העולמות אלא שהוא סובב ומקיף עליהם, אלא הכוונה שנמשך אור נעלה שאינו בגדר עולמות כלל. ולכן קורא לגילוי אור זה בשם אסתלק. ולכן גם פטירת צדיקים נק' בשם הסתלקות, כי הסתלקות הוא גילוי אור נעלה ביותר. דהנה יש ב' אגרות באגה"ק שמבארים ענין ההסתלקות. ובאגרת הב' ענין ההסתלקות מבואר שם בענין פרת חטאת. דהענינים הנעשים בפנים אין יכולים לברר גקה"ט, כ"א ענין הנעשה בחוץ דוקא, פרה הנעשית בחוץ. ולזה מדמין מיתתם של צדיקים. והנה עתה אין פרה אדומה, כי מפני חטאינו הי' צ"ל דוקא גלינו מארצינו, אבל אירע סילוקן של צדיקים. והנה בענין סילוקן של צדיקים יש בזה ב' מארו"ל"ט: שקולה מיתתן של צדיקים כשריפת בית אלקינו. קשה סילוקן של צדיקים יותר מחורבן בהמ"ק. אשר ע"י כל זה אסתלק יקרא דקוב"ה. ופי' ענין הסתלקות פירשו כל הרביים כ"ק אדמו"ר הזקן, כ"ק אדמו"ר האמצעי, כ"ק אדמו"ר הצ"צ, כ"ק אדמו"ר מהר"ש, כ"ק אדמו"ר נ"ע וכ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין הכוונה בפ"י תיבת הסתלקות שהוא עלי' למעלה ח"ו, כ"א הכוונה שהוא נמצא למטה אלא שהוא בבחי' רוממות. וזה תובעים מאתנו, דור השביעי לכ"ק אדמו"ר הזקן, וכל השביעין חביבין, אז הגם אז מ'האט דאס ניט פארדינט און ניט אויסגעהארעוועט, מ"מ כל השביעין חביבין והעבודה דדור השביעי הוא להמשיך השכינה למטה ממש. להפוך השטות דנה"ב, אשר ידע אינש בנפשי' אז ער האט דאס, און דעם קאך פון נה"ב וואס ער האט דאס און אפשר אמאל נאך נידעריקער, לעשות מזה ולהפוך את זה לשטות דקדושה.

טז) ר"ה ית, ב. איכה רבה א, ט.

ח) וְזָהוּ עֵינֵי צְדִיקָא דַּאֲתַפְטֵר, דַּאֲף שְׁכַבְרָה הִי כַּמָּה הַעֲלָמוֹת וְהַסְתָּרִים כַּמָּה קוֹשִׁיּוֹת וְעֵינֵינִים בְּלִתֵּי מוֹבִינִים, הֵנָּה כָּל זֶה לֹא הַסְפִּיק. וּבְכַדִּי שִׁיחֵי אֶסְתַּלַּק יִקְרָא דְקוֹב"ה בְּכוֹלְהוּ עֲלֵמִין, הֵי ג"כ עֵינֵי סִילוֹקֵן שֶׁל צְדִיקִים, שׁוֹה קֶשֶׁה לֹא רַק כְּחֹרֶבֶן כ"א יוֹתֵר מִהַחֹרֶבֶן. וְתַכְלִית הַכוּוֹנָה בִּזְהָרָה הוּא שְׁעִי"ז יֵהִי אֶסְתַּלַּק יִקְרָא דְקוֹב"ה. וְזֶה תוֹבְעִים מִכָּל אֶחָד מֵאַתְנֵן שִׁדְעוּ אֲזֵי מ'גַּעֲפִינְט זִיךְ אֵין דוֹר הַשְּׁבִיעִי, שְׁכָל מַעֲלַת הַשְּׁבִיעִי הוּא שְׁהוּא שְׁבִיעִי לְרֵאשׁוֹן, שֶׁהִנְהִיגַת הָרֵאשׁוֹן הִי שְׁלֹא חִיפֵשׁ לְעַצְמוֹ כְּלוֹם וְאֶפִּילוֹ לֹא מִס"נ. כִּי יֵדַע שְׁכָל עֵינֵינוּ הוּא כַּמ"ש וִיקְרָא שֶׁם בְּשֵׁם הוֹי אֵל עוֹלָם. וְדוֹגְמַת הַנְּהִיגַת אֲבֵרָהּ אֲבִינוּ שְׁהוּא – גַּעֲקוּמַעֲן אֵין אֲזַעֲלַכְע עֲרַטְעֵר וּוְאָס מ'הָאָט דְאָרְטֵן נִיט גַּעֲוֹאוּסְט פֿון ג'ט־לִיכְקִיט, נִיט גַּעֲוֹאוּסְט פֿון אִידיִשְׁקִיט אֵין נִיט גַּעֲוֹאוּסְט אֶפִי' פֿון אֶלְף בֵּית אֵין זִיעֲנֵדִיק דְאָרְטֵן הָאָט מַעֲן זִיךְ אָפְגִילִיגְט אָן אַ זִיט, אֵין אֵל תְּקָרָא וִיקְרָא אֵלָא וִיקְרָא, וִידוּעַ שְׁבַהֲלִימוֹד בְּמַדַּת אֵל תְּקָרָא, שְׁתֵּי הַקְרִיאוֹת קִימּוֹת. וְגַם בִּזְהָרָה מְפֹרֶשׁ בְּתוֹשֶׁב"כ וִיקְרָא. מ"מ צְרִיךְ לִידַע אֲזֵי אוֹיֵב עַר וְוִיל אִים זְאָל אִינְגִיין דְעֵר וִיקְרָא, מוֹז זִיין דְעֵר וִיקְרָא. דְאָרְפִּסְטוֹ זַעֲהֵן אֲזֵי יַעֲנַעֲר זְאָל נִיט נְאָר וּוִיסֵן נְאָר אוֹיךְ אוֹיִסְרוּפֵעֵן. הֵגַם אֲזֵי בִיז אִיצַט הָאָט יַעֲנַעֲר נִיט גַּעֲוֹאוּסְט פֿון גַּאָרְנִיט, אָבְעֵר אִיצַט דְאָרְפִּסְטוֹ זַעֲהֵן אֲזֵי עַר זְאָל שְׁרִיעֵן אֵל עוֹלָם, נִיט אֵל הָעוֹלָם, הֵינּוּ שְׁאֲלָקוֹת הוּא עֵינֵי בְּפִנֵי עַצְמוֹ וְעוֹלָם עֵינֵי בְּפִנֵי עַצְמוֹ, אֵלָא שְׁאֲלָקוֹת מוֹשֵׁל וְשׁוֹלֵט עַל הָעוֹלָם, כ"א שְׁעוֹלָם וְאֲלָקוֹת הוּא כּוֹלָא חֵד.

ט) וְאֵף כִּי מִי הוּא זֶה וְאִיזְהוּ אֲשֶׁר עָרַב לְבוֹ לְאֹמֵר, אַעֲבֹד עֲבֹדַת אֲבֵרָהּ אֲבִינוּ, מ"מ אֶפְסֵי קֶצֶהוּ שִׁיךְ לְכַאו"א וּמְחֻיִיב בִּזְהָרָה וְנִיתְנָה לּוֹ הַכְּחוֹת עַל זֶה ע"י הַנְּהִיגָה שֶׁהִרְאָנוּ הָרֵאשׁוֹן וּמִמֶּנּוּ וְאֵילֶךְ עַד, וְעַד בְּכָלֵל, הַנְּהִיגָה שֶׁהִרְאָנוּ כ"ק מו"ח אֲדַמו"ר, שֶׁהֵם סָלְלוּ אֶת הַדֶּרֶךְ וְנִתְנָה לָנוּ כְּחוֹת עַל זֶה. וְזֶהוּ גּוֹפֵא הַחֲבִיבוֹת דְּדוֹר הַשְּׁבִיעִי שְׁכַמָּה כְּחוֹת נִיתְנָה וְנִתְגַּלּוּ בְּשִׁבְלֵנוּ. וְע"י הָעֲבֹדָה בְּאוֹפֵן כֹּה יוֹמֶשֶׁךְ עֵיקֵר שְׁכִינָה לְמַטָּה בְּעוֹה"ז הַגִּשְׁמִי וְהַחֹמֶרִי, וִיחֵי עוֹד בְּמַדְרִי נְעֻלִית יוֹתֵר גַּם מְקוֹדֵם הַחֲטָא, וְכַמ"ש בְּמַשִּׁיחַ וְנִשְׂא מֵאֵד יוֹתֵר מֵאֵד הָרֵאשׁוֹן וְאֶפִּילוֹ כַּמּוֹ שֶׁהִי

יז) ראה לקו"ת ס"פ תבוא. סד"ה אנכי ה"א תער"ג.

יח) ראה תו"א ר"פ וראא וס"פ ויצא.

3.

The fact that our Sages say that “all those who are seventh are cherished” rather than “all those who are cherished are seventh,” indicates that the seventh’s primary quality lies in his being seventh. In other words, he is cherished not on account of his choice, desire, or spiritual service, but because he is seventh — and this is something that he is born into. Yet the fact remains that “all those who are seventh are cherished.” It was for this reason that it was Moshe who was privileged to have the Torah given through him.

The Rebbe, of blessed memory, explained¹ (soon after arriving in America) that even when we refer to the seventh of a series as being the most cherished, the special quality of the first is apparent. For the whole meaning of “seventh” is “seventh from the first.” The Rebbe then explained the qualities that the *first* — our forefather Avraham — attained through his spiritual service, which was performed with self-sacrificing devotion, with *mesirus nefesh*.

Not content with the above, the Rebbe adds (though this is seemingly not relevant to his central theme) that Avraham did not actively pursue *mesirus nefesh*. In this, his service was unlike that of Rabbi Akiva who did actively seek it, [saying]: “When will I be afforded the opportunity [for *mesirus nefesh*], so that I may actualize it.” Avraham’s *mesirus nefesh*, by contrast, was incidental [to his actual service]. He knew that the main object of divine service was [that defined by the Sages’ interpretation of the verse], וִיקְרָא בְּשֵׁם ה' א-ל עוֹלָם — “He proclaimed there the Name of G-d, L-rd of the world.”² [For our Sages say,] “Do not read *vayikra* — ‘he proclaimed,’ but *vayakrei* — ‘he made others proclaim.’”³ I.e., let another man likewise proclaim [G-d’s Name]. And if in the course of this service *mesirus nefesh* was called for, he could supply that too. Indeed, so estimable was Avraham’s divine service

1. Conclusion of the *maamar* beginning *HaChodesh Hazeh Lachem*, 5700.

2. [Bereishis 13:4.]

3. [Sotah 10b.]

and *mesirus nefesh* that even Moshe was privileged to have the Torah given through him because he was the beloved seventh — the seventh to the first. [It is to this relationship between them that the Sages apply the verse:] במקום גדולים אל — “G-d told Moshe (referring to Avraham), ‘Do not stand in the place of the greats.’”⁴

It is true that the seventh of a series is very much loved and that this status comes not as a result of choice nor as a result of one’s divine service, but as a finished product, merely as a result of birth. Nevertheless, there are no inherent limitations that should cause an individual to say that this status is beyond him and that it is accessible only to a select few. On the contrary, this is a situation similar to that which is explained in *Tanna dvei Eliyahu* (chs. 9 and 25) and quoted in *Chassidus*, that every Jew, even a slave and handmaiden⁵ can attain the inspiration of the Divine Spirit. [Similarly,] each and every Jew is obligated to say, “When will my actions equal those of my forefathers, Avraham, Yitzchak and Yaakov?”

At the same time we should not delude ourselves: we must know that we should “not stand in the place of the greats,” and that the merit of the seventh of a series consists of his being seventh to the first. I.e., he is capable of doing the divine service and fulfilling the mission of the first: “Do not read ‘he proclaimed,’ but ‘he made others proclaim.’”

This, then, is why the seventh is so cherished: it is he who draws down the *Shechinah*, in fact — the essence of the *Shechinah*; moreover, he draws it down into this lowly world.

It is this that is demanded of each and every one of us of the seventh generation — and “all those that are seventh are cherished”: Although the fact that we are in the seventh generation is not the result of our own choosing and our own service, and indeed in certain ways perhaps contrary to our

קודם החטא"י. וכ"ק מו"ח אדמו"ר אשר את חלינו הוא נשא ומכאובינו סבלם, והוא מחולל מפשעינו מדוכא מעונותינו, הרי כשם שראה בצרתנו, הנה במהרה בימינו ובעגלא דידן יגאל צאן מרעיתו מגלות הרוחני וגלות הגשמי גם יחדיו, ויעמידנו בקרן אורה. אבל כל זה הוא עדיין רק גילויים, ועוד יותר — שיקשר ויאחד אותנו במהות ועצמות א"ס ב"ה. וזהו פנימיות הכוונה של ירדת והשתלשלות העולמות וענין החטא ותיקונו וענין סילוקן של צדיקים שע"ז יהי אסתלק יקרא דקב"ה. וכשיוציאנו מהגלות ביד רמה ולכל בני"י יהי אור במושבותם יהי אז ישיר משה ובנ"י גוי' הוי' ימלוך לעולם ועד, (וכמו שהוא בנוסח התפלה) וגם בלשון תרגום הוי' מלכותי קאים לעלם ולעלמי עלמיה. ומסיימים והי' הוי' למלך וגוי' הוי' אחד ושמו אחד, שלא יהי חילוק בין הוי' ושמו, שכ"ז נעשה ע"י סילוקן של צדיקים, שקשה יותר גם מחורבן בהמ"ק. וכיון אז מ'איז שוין די אלע ענינים דורכגעגאנגען, הנה עכשיו אין הדבר תלוי אלא בנו — דור השביעי. ונוכה זעהן"א זיך מיט'ן רבי'ן דאָ למטה אין אַ גוף ולמטה מעשרה טפחים, והוא יגאלנו.

(ט) ראה לקוטי תורה להאריז"ל פ' תשא. ס' הלקוטים פ' שמות. ולכאורה צ"ע מס' הגלגולים פ"ט הובא בלקו"ת פ' צו ד"ה והניף. ואולי יש ליישב עפ"מ"ש בס' הגלגולים פ"ו הובא בלקו"ת שה"ש בסופו.
 (כ) ראה לקו"ת שה"ש ד"ה הנך יפה רפ"ב.
 (כא) ראה סו"ס חסידים (הובא בגליון הש"ס לכתובות קג, א). במדבר"ר פ"ט, יג.

4. [Mishlei 25:6.]

5. Ch. 9 of *Tanna dvei Eliyahu* states “even an idolator.” This would seem to be contradicted by *Bava Basra* (15b), which clearly states that all opinions agree that the Divine Presence does not rest upon an idolator. See *Chidushei Aggados*, ad loc., and the references cited there. See also *Iggeres Teiman* of the *Rambam*, from which it would appear that even an idolator may be a prophet. This subject requires further examination.

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ ורב פעלים
ר' יונה בן הרה"ח הרה"ת ר' מאיר ע"ה

אבצן

מקושר בלו"נ לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח
ומסוד ונתון להוראותיו פעולותיו וענייניו הק'

עסק במסירה ונתונה בשליחות הק'
בתרגום הדפסת והפצת תורת כ"ק אדמו"ר מה"מ
ותורת רבותינו נשיאנו

וספרים בענייני משיח וגאולה בכל קצווי תבל
ע"י "ועד שיחות באנגלית" שניהלו למעלה מארבעים שנה

פירסם באמצעות מערכת טלפונית
וה"רשת" שיעורי לימוד יומיים

בספר התניא וברמב"ם בהתאם לתקנה הק'
פעל במרץ ובהצלחה בשידוכי בני ובנות ישראל
והביא להקמת מאות בתים בישראל

עסק בעזר גשמי ורוחני מתוך אהבת ישראל
וקיבל את כאו"א בסבר פנים יפות

זכה להקים דור ישרים מבורך בנים ובנות
עוסקים בתורה ובמצוות ומקושרים לנשיא דורנו

נפטר במיטב שנותיו ביום רביעי פ' בא

ג' שבט שנת ה'תשע"ט

ת. נ. צ. ב. ה.

(מנוסח המצבה)

*

DEDICATED BY

ENLIGHTENMENT FOR THE BLIND, INC.

Rabbi Yosef Yitzchok שיחי' Shagalov

Los Angeles, California

will, nevertheless "all those who are seventh are cherished."
We are now very near the approaching footsteps of
Mashiach, indeed, we are at the conclusion of this period, and
our spiritual task is to complete the process of drawing down
the *Shechinah* — moreover, the essence of the *Shechinah* —
within specifically our lowly world.

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

TO DEDICATE AN ISSUE IN HONOR OF A LOVED ONE, CALL (323) 934-7095

4.

Having explained that the essence of the *Shechinah* was originally apparent in this lowly world and that in addition Moshe (the seventh) later drew it down specifically into this world, [the Rebbe, of blessed memory] goes on to say:

“Divinity was primarily revealed within the *Beis HaMikdash*, (and the Rebbe supports this statement with Scripture,) as it is written, ‘And they shall make Me a Sanctuary and I shall dwell *within them*.’” [Concerning this verse the Sages comment:] “The verse does not state ‘within *it*,’ but ‘within *them*,’ [thus implying that G-d dwells] ‘within each individual Jew.’”

[The Rebbe continues:] “This concept can grant us an insight into the verse, ‘The righteous shall inherit the land and forever dwell upon it.’ This means that the righteous shall inherit ‘the earth,’ which is an allusion to *Gan Eden*, because they cause ‘Him Who dwells forever, exalted and holy is His Name,’ to dwell and be revealed in this physical world below.” (The Rebbe does not explain “Him Who dwells forever” in the *maamar*; the concept is explained in *Likkutei Torah* in accordance with a teaching of the *Zohar*.)

[The discourse of the Previous Rebbe continues:] “With this in mind, we can better understand the interpretation of the verse, ‘I have come into My garden,’ as ‘I have come into My bridal chamber’; i.e., the *Shechinah* here speaks of its return to the original location of its essential abode — in the midst of the nether beings.’ The matter (i.e., the explanation as to why the essence of the *Shechinah* was specifically found in this world) is as follows: The ultimate purpose for the creation and progressive descent of the worlds is that ‘G-d desired to have a dwelling place in the lower worlds.’”

The above, however, is the enjoyment of [mere] *manifestations* of G-dliness. Beyond this, the Rebbe will bind and unite us with the infinite *Essence* of G-d. It is this that constitutes the inner objective of the progressive descent of all the worlds; [the inner purpose] of sin and its rectification; [the inner meaning] of the demise of *tzaddikim*: that through all this “the glory of G-d rise [and be powerfully diffused].”

When he redeems us from the exile with an uplifted hand and the dwelling places of all Jews shall be filled with light, “Then will Moshe and the Children of Israel sing..., ‘G-d will reign forever and ever,’” (in accordance with the text of the prayers [that concludes the Song of the Sea with the verse, “G-d will reign...,”]) and also as expressed in *Targum [Onkelos]*,³⁴ “The sovereignty of the L-rd is established forever and to all eternity.” We conclude [the above-mentioned prayer]: “G-d will be King..., G-d will be One and His Name One” — no difference will exist between G-d and His Name.

All the above is accomplished through the passing (*histalkus*) of *tzaddikim*, that is even harsher than the destruction of the *Beis HaMikdash*. Since we have already experienced all these things, everything now depends only on us — the seventh generation. May we be privileged to see and meet with³⁵ the Rebbe here in this world, in a physical body, in this earthy domain — and he will redeem us.

34. See *Likkutei Torah, Shir HaShirim, maamar* beginning *Hinach Yafah*, beginning of ch. 2.

35. See conclusion of *Sefer Chassidim* (quoted in *Gilyon HaShas, Kesubbos* 103a); *Bamidbar Rabbah* 19:13.

9.

Although there exists no man who has the temerity to say, “I shall serve like our forefather Avraham,” nevertheless, some small measure of service in a similar vein can — and must²⁹ — be performed by each and every one of us. The power to do so has been granted to us through the conduct of the first [of the *Rebbe'im*], and from thence onwards, up to and including the conduct displayed by the Rebbe, of blessed memory. They have paved the way and granted us the necessary powers [that we may follow in their footsteps]. This in itself indicates the dearness of the seventh generation: so much power has been given and revealed for our sakes. Serving in this fashion will draw down the Essence of the *Shechinah* into this physical and material world to an even greater extent than was revealed prior to the sin [of the “Tree of Knowledge”]. This accords with what is written concerning *Mashiach*: מאד [וגבה] ונישא — “And he shall be exalted greatly...”:³⁰ even more than was Adam before the sin [of the “Tree of Knowledge”].³¹

And my revered father-in-law, the Rebbe, of blessed memory, who “bore the ailments and carried our pains,”³² who was “anguished by our sins and ground down by our transgressions,”³³ — just as he saw us in our affliction, so will he speedily in our days and rapidly in our times, redeem the sheep of his flock simultaneously both from the spiritual and physical exile, and uplift us to [a state where we shall be suffused with] rays of light.

29. See *Torah Or*, beginning of *Parshas Vaeira* and conclusion of *Parshas Vayeitzei*.

30. [*Yeshayahu* 52:13.]

31. See *Likkutei Torah* of the *AriZal*, *Parshas Sisa*; *Sefer HaLikkutim*, *Parshas Shmos*. The above requires examination, inasmuch as it seems to dispute a statement that appears in *Sefer HaGilgulim*, ch. 19, and is quoted in *Likkutei Torah*, *Parshas Tzav*, in the *maamar* beginning *VeHeinif*. This apparent contradiction can possibly be resolved by reference to the statement in *Sefer HaGilgulim*, ch. 7, quoted at the conclusion of *Likkutei Torah*, *Shir HaShirim*.

32. [*Yeshayahu* 53:4.]

33. [*Ibid.*, 53:5.]

The Alter Rebbe explains this¹⁴ [in the following manner]: “The ultimate intent of the progressive chainlike descent of the worlds is not the loftier worlds, since for them this constitutes a descent from the light of G-d’s Countenance.” The ultimate purpose cannot possibly be remoteness from G-d.

As is well known, creation derives solely from the power of G-d’s Essence, as is stated in *Iggeres HaKodesh*, in the Epistle beginning *Ihu VeChayohi*: As to G-d’s very Being and Essence, Whose being derives from His own self and Who has no cause preceding Him, He alone has the power and ability to create something out of absolute naught and nothingness.

Thus, creation does not result from G-dly revelation, rather from G-d’s Essence. Hence it is impossible to state that the ultimate intent of creation was for the sake of the higher worlds, for even [the loftiest of them,] the World of *Atzilus*, is [merely] a revelation of that which had previously been concealed. It therefore constitutes a descent from the light of the Divine Countenance, for when the luminous emanations of *Atzilus* were in a state of concealment [within their source] they were on a much loftier plane.

In addition, since these are merely degrees of revelation [i.e., glimmerings of G-d’s Essence], we cannot possibly say that Essence exists for the sake of such revelations. We must therefore say that the ultimate goal is this physical world, wherein — as the Mittler Rebbe explains on this week’s Torah reading¹⁵ (*Parshas Beshalach*), while comparing the higher worlds and this world — it is felt that its being derives from its own self.

(This is as explained in the series of *maamarim* of Rosh HaShanah this year, in connection with the difference between created beings and [Divine] light: Light proves that there is a luminary; when we observe light, its very existence indicates and reveals that there is a luminary [from whence it emanates]. By contrast, [physical] created beings not only fail

14. *Tanya*, ch. 36.

15. *Biurei HaZohar*, *Parshas Beshalach*, towards the conclusion of the *maamar* beginning *Kegavna Dile’eila*.

to reveal [their] Creator, they actually hide and conceal their source; moreover, they feel that their being derives from themselves, (and only reason dictates that this cannot possibly be so)).

Although this [perception of a physical creation that its being derives from its own self] is but its own [false] impression, nevertheless, the very fact that it is able to imagine that it derives from its own self results from its being rooted in G-d's Essence — and *His* Being derives from His Essence.

It is thus understandable that the intent of creation is not the higher worlds whose purpose is revelation, but this lowly world — that imagines itself to be not a [mere] revelation (*gilui*) but a self-sufficient entity (*atzmi*), whose being derives from its own self. Through man's spiritual service in this world, subduing and transforming [the physical into holiness], G-d's Essence is revealed [in this world], in the world for the sake of which the worlds at large were created and for the sake of which they progressively descended.

“world” together, and not א-ל העולם — “G-d of the world.”²⁸ For the latter phrase would imply that G-d is an entity unto Himself and the world is a separate entity unto itself, except that G-d governs and rules the world; rather, G-dliness and the world are wholly one.

28. See *Likkutei Torah*, conclusion of *Parshas Savo*; conclusion of *maamar* beginning *Anochi Havayah Elokecha*, 5673

8.

This, then, is the significance of the “departure of a *tzaddik*.”²⁷ Although there has already been considerable concealment and cloaking [of holiness], and there have also been many questions and inexplicable occurrences, nevertheless, all this did not suffice; in order for there to be the tremendous degree of revelation (*istaleik*) of the glory of G-d throughout all the worlds, there was also the demise of *tzaddikim* — something not only as harsh as the destruction [of the *Beis HaMikdash*], but more so. And the ultimate objective of all of this is that “the glory of G-d rise [and be diffused].”

This is demanded of each of us: To know that we find ourselves in the seventh generation, the quality of the seventh of a series merely being that he is seventh to the first. The conduct of the first was that he sought nothing for himself, not even *mesirus nefesh*, for he knew that his whole existence was for the sake of “proclaiming there the Name of G-d, L-rd of the world.”

This kind of divine service resembles that of Avraham: arriving in places where nothing was known of G-dliness, nothing was known of Judaism, nothing was even known of the *alef beis*, and while there setting oneself completely aside [and proclaiming G-d’s Name] in the spirit of the teaching of the Sages, “Do not read ‘he proclaimed,’ but ‘he made others proclaim.’”

It is well known that when expounding by means of the principle, “Do not read...,” both the former and the latter readings maintain their validity. Here, too, the Torah specifically states that “he proclaimed.” Nonetheless, it must be known that if a person desires to succeed in enjoying his own “proclamation”, he must see to it that others not only know but “proclaim” as well. And although until now one’s fellowman was utterly ignorant, one is now obliged to see to it that he too vociferously proclaim א-ל ג-ו joining “G-d” and

27. [Zohar III, 71b; see the above-mentioned Epistle 27.]

5.

It goes without saying that according to the opinion — cited by the *Tzemach Tzedek*¹⁶ — that even the vessels of *Atzilus* are [but] a level of revelation of that which was previously concealed, that the ultimate purpose surely does not rest in them, for they are in a state of descent and mere revelation. But even according to the second opinion cited there, that the vessels are creations *ex nihilo*, it is explained in various sources that they are not truly creations *ex nihilo*; they are only considered so in relation to the light [that illuminates them].

[The vessels of *Atzilus* are considered as creations *ex nihilo* relative to the lights of *Atzilus*] because the source of the vessels is from the *Reshimah*, [the Divine power of limitation and finitude,] which is a state of concealment. The vessels therefore exist in such a way that their source is hidden from them. Thus, relative to the illumination they are considered to have been created *ex nihilo*. However, in relation to [their source,] the *Reshimah*, they are indeed revelations of that which was previously concealed.

It is thus clear that the ultimate [Divine] objective is not the higher worlds, but rather man’s spiritual service of subduing and transforming this world [into holiness].

Since presently the performance of *mitzvos* increases illumination within *Atzilus*, [so that it is not this world that currently benefits therefrom,] how can we then say that even now the ultimate objective of man’s divine service is specifically this world? The Rebbe Maharash [answers this question when he] explains¹⁷ that these illuminations in *Atzilus* are there as if in storage; i.e., they are not revealed there, for

16. Discourse entitled *Shalosh Shitos* (which appears as an appendix to the second volume of *Sefer HaMitzvos* by the *Tzemach Tzedek*); see also the *maamar* beginning *Vaydaber Elokim Es Kol HaDevarim*, 5664; *Hagahos* to the *maamar* beginning *Pasach Eliyahu* that appears in *Torah Or* (5658); *maamar* beginning *Adam Ki Yakriv*, 5666.

17. *Maamar* beginning *Pizar Nasan*, 5642; see also the second note in *Tanya*, ch. 40; *maamar* beginning *Eirdah Na*, 5658.

they are intended not for that world but for this lowly world, [where they will be revealed with the arrival of *Mashiach*].

It is in this context that the Rebbe Rashab considers¹⁸ the above quotation [from *Tanya*] as to why it is impossible to argue that “the ultimate intent [of the progressive, chainlike descent of the worlds] is not the loftier worlds, since for them this constitutes a descent from the light of G-d’s Countenance.” He explains as follows: The higher worlds are characterized by revelation, which implies descent. [It entails withdrawing from oneself and concealing the profundity contained within, in order to reveal a mere glimmer of that which exists within its source.] Moreover, G-d’s Essence is entirely removed from the quality of revelation.

The ultimate objective, then, is this lowly physical world, for so the idea arose in blessed G-d’s will that He experience delight “when the forces of evil are subdued and darkness is converted into light.” This is as explained in the *maamar*, that man’s service consists wholly of transforming the folly of the forces of evil to the folly of holiness. This brings about the Divine satisfaction expressed by the phrase, נחת רוח לפני שאמרתי, ונעשה רצוני — “I derive pleasure from the fact that I spoke, and My will was executed.”¹⁹

This manner of service results in providing G-d with a dwelling in the worlds below. And just as a person’s entire essence and being dwells in his home, so too with regard to [our spiritual task of] making this lowly world a dwelling for G-d: It results in drawing down not only manifestations of Divinity, but also the infinite Essence of G-d. And this is the ultimate purpose of the creation and downward progression of all worlds.

precincts of the Sanctuary] are unable to purify and elevate the three completely unholy *kelipos*. This can be accomplished only through an offering that is made *outside* it — such as the Red Heifer, which was offered outside. It is to this that the passing of *tzaddikim* is likened.

At present we lack the [expiation of the] Red Heifer, for our sins demanded that we be exiled from our land. But there has transpired the demise of *tzaddikim*. Concerning the passing of *tzaddikim* we find two Rabbinic comments: “The demise of *tzaddikim* is equivalent to the burning of the House of our L-rd”;²⁵ and: “The demise of *tzaddikim* is even harsher than the destruction of the *Beis HaMikdash*.”²⁶ Through all the above there comes about the prodigious degree of G-dly revelation that is described by the verb *istaleik*. Concerning the word *histalkus* all the *Rebbe'im* — the Alter Rebbe, the Mitteler Rebbe, the *Tzemach Tzedek*, the Rebbe Maharash, the Rebbe Rashab, and the Rebbe, of blessed memory — have explained that it does not mean (G-d forbid) ascending on high [i.e., that the person who was *nistaleik* has left our midst], but rather that he is still found [with us] below, though in a transcendently lofty manner.

This, then, is what is demanded of us, the seventh generation from the Alter Rebbe — “all those who are seventh are most beloved”: Although we have not earned it and have not toiled for it, nevertheless, “All those who are seventh are most beloved.” The spiritual task of the seventh generation is to draw down the *Shechinah* truly below: transforming the folly of the animal soul — which every man knows only too well that he possesses — and the passions, if not worse, of his animal soul, converting and transforming them into the folly of holiness.

18. *Maamar* beginning *Mitzvasa MiShetishka*, 5678; see also *maamar* beginning *Eirdah Na*, 5658.

19. [*Sifri* on *Bamidbar* 28:8.]

25. *Rosh Hashanah* 18b.

26. *Eichah Rabbah* 1:9.

7.

Through the subjugation and transformation [of the folly of unholiness] into the folly of holiness the objective of creation is accomplished — to provide a dwelling place for G-d in this nether world. Indeed, the dwelling made for G-d in this world through the subordination and transformation of materiality — [so that the Creator can say,] “I have returned to My garden” — is superior to [that which existed] before the sin [of the “Tree of Knowledge”]. Just as when one razes a building in order to replace it with a new one, the new building must obviously be better than the old, so too must we say that the subordination and transformation of materiality build a superior dwelling [to that which existed before the sin of the “Tree of Knowledge”]. And so too does it state in the *maamar*, that “through the subordination of the forces of evil, the glory of G-d rises [and is diffused] throughout all the worlds” — a reference to a degree of illumination that is found equally in all worlds.

While it is true that the expression used in the *maamar* is that of a light that “encompasses” all worlds, the intention cannot possibly be that there is drawn down a level of illumination that falls within the category of worlds, but nevertheless only encompasses them. Rather the intent [of the *maamar*] is that there is drawn down a degree of illumination that utterly transcends the category of worlds. This revelation is therefore described by the verb *istaleik* [lit., “rises”].

This also explains why the demise of *tzaddikim* is termed *histalkus*, for this term suggests the revelation of an exceedingly brilliant light, [such as that brought about by the passing of a *tzaddik*.]

There are two epistles in *Iggeres HaKodesh*²⁴ that explain [the kind of demise that is described by the term] *histalkus*. In the second, it is explained in terms of its relationship to the sin-offering of the Red Heifer [which was offered outside the three camps]. Those offerings that are made *inside* [the

24. [Viz., Epistles 27 and 28.]

6.

At the conclusion of the *maamar* [in ch. 5] the Rebbe explains that the *Beis HaMikdash* was the principal place wherein the Essence of the *Shechinah* was revealed within this world. [He goes on to explain that] this was why the *Mishkan* was made of acacia wood [since שיטים (“acacia”) is related to שטות (“folly”)]. For man’s goal is to transform the folly of unholiness and the animal soul’s passions [i.e., a folly that is lower than reason] into the folly of holiness [i.e., a folly that transcends even the rationality of holiness]. As our Sages said [concerning a certain instance of such conduct], “The venerable sage has been well served by his folly” — for this was a degree of self-effacing divine service that transcended [even holy] intellect.

Whatever was demanded of us by the Rebbe, of blessed memory, and by all the *Rebbe'im*, they demanded of themselves. This recalls the Sages’ interpretation of the verse, מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל — “He tells His words to Yaakov, His statutes and ordinances to Yisrael.”²⁰ The Sages comment: “That which He does, He tells the Jewish people to do and observe.”²¹ So, too, that which He commands the Jewish people to do, He Himself does. The same is true

20. [Tehillim 147:19.]

21. *Shmos Rabbah* 30:9: *Yerushalmi, Rosh Hashanah* 1:3. This [practice of commanding the Jewish people to do that which He does] constitutes an “arousal from Above” (אתערותא דלעילא) that precedes the “arousal from below” (אתערותא דלתתא). [This is alluded to in the text of the blessings:] *kidshanu bemitzvosav* — “He has sanctified us with His commandments.”

Thereafter [commences the converse dynamic, exemplified in the teaching of the Sages]: “Whoever sits and studies..., G-d studies opposite him.” [Another instance of this is the commandment of] *tzitzis* performed in this world, which arouses the Supernal performance of the *mitzvah* of *tzitzis*; this elicits an additional measure of Divine illumination, and so on, so that in this case it is the “arousal from below” that stimulates the “arousal from Above.” This is what is meant by the [addition of the] words in the body of the text. “So, too, that which He commands the Jewish people to do, He Himself does.”

See also *Torah Or, Biur* to *maamar* beginning *Ki Imcha Mekor Chayim*, and elsewhere.

regarding the conduct of our mentors, the *Rebbe'im*: whatever they demanded of their chassidim and followers they themselves fulfilled as well.

The reason that they revealed to us that they too performed these things, was in order to make it easier for us to perform them. Accordingly, there are many stories regarding the love of a fellow Jew involving each of the *Rebbe'im*.

The Alter Rebbe, for example, once interrupted his prayers in order to go and chop wood, cook a soup and feed it to a woman who had just given birth, because there was nobody else to do it.

Likewise, at *Yechidus* with the Mittlerer Rebbe, a certain young man once lamented about those things that young men lament about. The Mittlerer Rebbe uncovered his forearm and said: "Observe how my skin clings to my bones.... And all this is from your 'sins of youth.'" The stupendous spiritual stature of the Mittlerer Rebbe needs no describing — by any standards, and all the more so in comparison to those who are subject to such things. Nevertheless, his spiritual bond with them was so strong that their unsatisfactory spiritual state affected his physical health — to the point that his skin shriveled and clung to his bones.

The Tzemach Tzedek once went out of his way before prayers in order to lend money to a very simple person who was in need.

Then there is the story²² of how the Rebbe Maharash once traveled from a healing-spa to Paris, solely for the purpose of meeting with a young man, to whom he said: "Young man, forbidden wine stupefies the mind and heart; become a [practicing] Jew." The young man returned home and found no rest until he returned to the Rebbe Maharash and repented. Eventually, he became the head of a G-d-fearing and observant family.

It is well known that time was extremely precious to the Rebbe Maharash, to the extent that even his recital of *maamarim* was brief. There were times when at eight in the

morning he had already concluded his prayers. Nonetheless, he traveled to a distant city and stayed there a considerable amount of time — for the sake of one young man.

When the Rebbe Rashab first became Rebbe, he was about to embark on a journey to Moscow because of a new [anti-Semitic] decree [which he sought to nullify]. His older brother, [R. Zalman Aharon, known by his acronym as] the Raza, said to him: "Time is very precious to you and you do not speak Russian well. (The Raza was a linguist.) You also have to make the necessary acquaintances. I will travel to take care of this matter and will follow your instructions." However, the Rebbe Rashab did not agree: he went himself and was successful.

Similarly, there are many stories of how the Rebbe, of blessed memory, went out of his way to do material and spiritual favors, even to individuals. He selflessly set himself aside in order to do so, setting aside not only his physicality [i.e., his own physical needs], but also his spirituality [i.e., his spiritual needs], even though the person to whom he was benevolent was not only not in the category of his "equal in Torah and *mitzvos*,"²³ but did not compare to him at all.

22. Recounted at length in *Sefer HaToldos* — Maharash, p. 77.

23. [Cf. *Shevuos* 30a.]